Hannu Heikkinen
luottamusmies
velj.Lehtomäki Oy

Laajavuori 6.10.2017, Eroon kausivaihteluista

Esittely:

- Hannu Heikkinen 63 vuotta
- entinen maanviljelijä 10+10 vuotta alkaen vuonna 1978
- metsäkoneenkuljettaja/”motokuski”osa-aikaisesti vuodesta 1987 vuoteen 1997, josta lähtien päätoimisena tähän saakka.
- koulutus: ylioppilas ja maanviljelysteknikko, metsäoppi hankittu kursseilla ja käytännön kokemuksista
- työhistoria: viisi eri työnantajaa, joista viimeisin velj. Lehtomäki Oy vuodesta 2003 alkaen, puunkorjuukokemusta moottorikelkasta ja maataloustraktoriyhdistelmistä keskiraskaisiin monitoimikoneisiin
- perhe: vaimo ja neljä täysi-ikäistä lasta

Kausivaihtelut työntekijän kannalta

Kiinnostus metsätöihin heräsi kohdallani monen sattuman kautta. Mhy:n hallituksen jäsenyys ohjasi ja velvoitti osallistumaan erilaisille metsäkursseille. Samanaikaisesti maatilalla tarvittiin lisäansioita, joita metsätyöt tarjosivat. Kesät pellolla ja talvet metsässä tuntui sopivalta vaihtoehdolta.

Tilanne muuttui kuitenkin nopeasti metsätöiden koneellistumisen myötä. ”Kahden herran” palveleminen kävi työlääksi. Puuta tarvittiin kesälläkin ja kalliille koneinvestoinneille työtä - usein silloin, kun pelto oli kuivunut kylvöjä varten, heinät odottivat kuivan pellolle, tai satoa oltiin korjaamassa talteen. Työsesongit alkoivat osua pahasti päällekkäin, joten ilman suurempaa dramatiikkaa luovuttiin maista ja mannuista. Kausivaihteluihin oli sopeuduttava, joten ryhdyin kokopäiväiseksi koneenkuljettajaksi. Maatalouden puolella en nähnyt kehittämismahdollisuuksia.

Tänä päivänä töiden katkeaminen kielii ongelmista. Työntekijän kannalta noin kuuden viikon seisokit vuoden sisällä ovat siedettävissä, mutta sitä pidemmät ajat tuottavat haasteita. Viime vuosina seisokit ovat alkaneet monesti täysin yllättäen ja kestäneet aivan liian kauan, joillakin kuukausia.

Mieleen tulee kevättalven päivä, jolloin tiedotettiin Äänekosken uudesta tehdashankkeesta. Aamupäivällä luettiin ilouutista ja iltapäivällä klo 16 tietämissä tuli yrityksen sähköpostiin tyrmäävä viesti, jossa kerrottiin, että hakkuut on keskeytettävä välittömästi. Takarajasta ei ollut varmaa tietoa. Kevätseisokin alkaminen oli päässyt yllättämään täysin viikkoja etuajassa.

Esimerkin kaltaisia äkkipysäyksiä ei toivo kukaan. Sama kaava on valitettavasti toistunut vuodesta toiseen keväisin ja myös loppuvuodesta. Työntekijöille tämä on merkinnyt lomasuunnitelmien menoa uusiksi ja joulun tienoolle osuessaan vaatimattomampaa joulunviettoa.

Olen ollut onnellisessa asemassa siinä suhteessa, että seisokit ovat kestäneet kohdallani suhteellisen lyhyen aikaa verrattuna monien muiden yritysten työntekijöihin. Jos työt keskeytyvät kuukausiksi, moni katselee jo uutta työpaikkaa joko paremmin työllistyvistä yrityksistä tai kokonaan toiselta toimialalta. Tuore esimerkki tästä oli pari viikkoa sitten tapaamani lähes saman ikäinen kollega,

joka oli keväällä vaihtanut työpaikkaa heikon työllisyyden takia. Töitä olisi paikkakunnalla ollut, mutta yrittäjä oli asiakassuhteessa ”väärään” yhtiöön. Siis piti siirtyä naapurikunnan yrittäjän leipiin, että pääsi kotikonnuille ja yleensäkään töihin. Ilmiö on valitettavan yleinen.

Sydäntalvella töitä riittää, välillä liikaakin. Puuta korjataan kuin viimeistä päivää pari kolme kuukautta, kunnes tulee (tai on ainakin tähän asti tullut) se äkkipysäys. Koneenkuljettajan stressitaso pysyy korkealla kummassakin tapauksessa. Pidempää päivää tehdään yhdessä ja kahdessa vuorossa ja lisää työvoimaa pyritään haalimaan kiireisimmäksi ajaksi.

Löytyykö ammattitaitoisia tekijöitä pelkästään sesonkikaudeksi, onkin jo eri juttu. Saattaa käydä niin, että toisen vuorolaisen aikaa tärvääntyy merkittävästi toisen opettamiseen ja jälkien korjaamiseen. Tuloksen kannalta tämä ei liene tavoiteltavaa. Vaikka kokemustakin olisi, ovat eri konemerkit ja ohjelmistot sen verran poikkeavia, että toisen omaksuminen vie aikansa. Puhutaan vähintään viikoista, mieluummin kuukausista, että päästään täystehoiseen työskentelyyn.

Kaikista ei myöskään ole vuorotöihin ja toisaalta, norkoileeko terve ihminen vapailla työmarkkinoilla päästäkseen ajamaan muutamaksi talvikuukaudeksi metsäkonetta?

Tasainen työllisyys ympäri vuoden on koneenkuljettajien kannalta yhtä tärkeää, kuin muillakin aloilla. Samoin se, että työn ja perhe-elämän pystyy yhdistämään ilman kohtuuttomia ponnisteluja sujuvaksi kokonaisuudeksi. Puolison vuorotyö ja pienet lapset laittavat monen metsäkoneenkuljettajan tekemään vaikeita valintoja. Kumpi edellä mennään? Kokemuksesta sanon, että perhe on pidettävä ykkösenä. Töitä tehtäessä on tunnettava myös rajat jaksamisen suhteen. Loppuun palaneesta kaverista ei ole hyötyä töissä eikä kotona.

Miten päästään tasaisempaan työllisyyteen? Se, että puutavaralla on riittävästi kysyntää ympäri vuoden, on tae varmasta työllisyydestä. Toimintaympäristöä kehittämällä voidaan hallita nykyistä suurempiakin puumääriä nykyisillä resursseilla. Hyvin valmistellut leimikkokokonaisuudet ympärivuotisesti liikennöitävien teiden tuntumassa luovat mahdollisuuden lyhentää kelirikkoajan seisokkien kestoa. Riittävä tieto leimikoiden korjuukelpoisuudesta auttaa myös suuntaamaan hakkuita sopiviin kohteisiin kunakin vuodenaikana ja olosuhteiden vaihdellessa. Tämä edellyttää luonnollisesti monipuolista leimikkoreserviä, jotta valintoja voidaan tehdä.

Myös puunmyyjien asenteita kesäkorjuuta kohtaan on saatava loiventumaan. Hyvin suoritettu korjuu ja sen myötä tyytyväinen asiakas ovat parasta mainosta kesäkorjuiden edistämiseksi.

Kehittämiskohteita olisi enemmänkin, mutta tärkeintä olisi saada jokainen ketjun lenkki ajattelemaan puunkorjuuta ja jalostusta kokonaisuutena. Lisäksi asioista tulee voida ja pitää keskustella avoimesti yhteisenä päämääränä pitää maamme metsätalous ja metsäteollisuus hyvässä iskussa ja kehittää sitä edelleen. Jos emme ole kilpailukykyisiä, ei ole töitä eikä tuloja. Kun jokainen tekee hommansa tänään vähän paremmin, kuin eilen ja huomenna paremmin, kuin tänään, on myönteinen kehitys taattu, yhteistyössä toisten toimijoiden kanssa tietysti.